

TIBERIU ROTH,
președintele
Organizației
Sioniste
din România,
președintele
Comunității
Evreilor
din Brașov

„Im eșkaheh Ieruşalaim, tișkah iemini..“

În acei ani de după Șoah (în Satu Mare locuiau, înainte de război, circa 18.000 de evrei), s-au întors vreo 2.000 de evrei de la Auschwitz, din alte lagăre, din taberele de muncă obligatorie. Majoritatea celor care au revenit erau tineri și puternici - supraviețuitorii groazei. Dar, pe lângă ei, erau foarte mulți evrei, cred că mii - din Basarabia, Bucovina și Moldova -, care au fugit de soviete sau de foamete și se pregăteau să facă *Aliya Bet* (Alia clandestină) prin punctele de frontieră din apropierea Sătmărulei. Era o viață evreiască tumultuoasă atunci în Satu Mare și o activitate sionistă intensă, până când mișcarea sionistă a fost brutal interzisă în România.

Eram în preajma *Bar Mițva*. Pentru această ceremonie, melamedul cu care am învățat mi-a pregătit o cuvântare în ebraică, pe care o învățasem pe de rost, dar, din cauza emoției, în momentul în care trebuia spusă, nu mi-o mai puteam aminti. Și atunci... am spus primul text ebraic care mi-a venit pe limbă - jurământul lui Herzl, un *Psalm* al lui David: „*Im eșkaheh Ieruşalaim, tișkah iemini...*“ („De te voi uita, Ierusalime, uitată să-mi fie dreapta, să-mi se lipească limba de cerul gurii mele, de nu te voi slăvi, Ierusalim, cu bucuria sufletului meu“). Puținul auditoriu din Sinagoga rece m-a aplaudat. După mai puțin de un an, la începutul lui 1949, peste tot în România sediile organizațiilor sioniste au fost închise, activiștii sioniști de frunte au fost arestați, cei mici - împrăștiați. Aproape în același timp, în februarie 1949, David ben Gurion a propus Knesset-ului ca Ierusalimul să devină capitala noului stat Israel.

Iunie, 1990. Prima delegație a nou înființatei Asociații Culturale de Prietenie România-Israel (A.C.P.R.I.) face o vizită „oficială“ în Israel, la invitația Ministerului Afacerilor Externe. Din delegație au făcut parte Victor (z.l.) și Veronica Bărlădeanu, Liana Alexandru și Șerban Nichifor, Dorel Dorian, Radu F. Alexandru, avocatul Vișinescu, împreună cu soțiile lor, Viorel Maier și alții. Conducătorul delegației a fost regretatul Eduard Nicolau, un mare savant, un om delicat, pe atunci vicepreședinte al A.C.P.R.I.

Atunci, imediat după decembrie 1989, în toată România s-au produs dovezi ale unui imens val de simpatie și admirație pentru Israel. De altfel, asociația noastră a fost prima dintre cele de acest tip (prietenie între România și alte țări), ulterior constituindu-se mai multe. Ambasadorul Israelului la București era Zvi Mazel - un om entuziast și activ, un sionist inflăcărat.

Era prima mea vizită în Israel. În regimul comunist, din 1978 nu am mai primit viză de ieșire din țară. Când am zărit clădirea - pe atunci mult mai modestă - a Aeroportului „Ben Gurion“, am

avut sentimentul că toate urările de bun venit îmi erau exclusiv dedicate și că... iată, am ajuns acasă. Pe drumul de la aeroport la Ierusalim, un drum frumos, șerpuitor între dealuri, având coastele presărate cu relicve de autocamioane și tancuri rămase din timpul Războiului de Independență (1948/1949), cu greu îmi puteam stăpâni emoția și uneori lacrimile. O stare ciudată de fericire și un sentiment copleșitor de respect, teamă, admirație indefinită, m-au cuprins în timp ce autobuzul luneca profesionist pe străzile, nu foarte largi, dar bine organizate ale Ierusalimului. Am ajuns la Hotelul „Solenza“, în sfârșit o prezență pământeană în acest oraș în care, fără să vrei, simți la tot pasul Divinitatea. Se vorbește chiar despre o psihoză, „Sindromul Ierusalimului“. Un psihiatru israelian, Uri Ben Ari, a studiat pe 470 de persoane, turiști de diverse nații și religii, acest fenomen, care s-a manifestat diferit, dar având ca element comun starea de exaltare excesivă a indivizilor.

Cu siguranță, dacă „Am Israel“ este poporul ales între popoare, atunci Ierusalim este orașul ales între orașe. Evident... nu este cel mai mare, nici cel mai frumos, nici măcar cel mai amuzant dintre orașele lumii. Dar cert - este cel mai special. Este unic. Și nu doar pentru evrei, ci, cu îndreptățire, și pentru creștini și pentru musulmani... și cu toții au

dreptul să se împărtășească din măreția lui și să-l slăvească. Dar de păzit trebuie să-l păzească evreii. Este dreptul și datoria lor. Nu neapărat pentru ce zicea Churchill, că evreilor li se cuvine Ierusalimul, căci ei l-au făcut faimos! Nu numai pentru faptul că, dacă Ereț Israel este trupul poporului evreu, atunci Ierusalim este sufletul lui! Nu doar pentru că este singurul loc din lume în care a existat, cu foarte puține excepții, o comunitate evreiască de peste 3000 de ani și că, cel puțin de două secole, de când există evidențe ale recensămintelor, în Ierusalim a fost totdeauna o majoritate evreiască (65.000 din 95.000 de locuitori, în 1948, și, respectiv, 535.000 din 748.000 de locuitori, în 2005).

Dintre toate cele 650 de denumiri diverse date Ierusalimului, cel mai important și cel mai frecvent utilizat este cel de „*Sion-Ki mition tete tora*“ - „câci din Sion izvorăște învățătura (și legea)“, pe care-l spunem de câte ori scoatem Sulițele Sfinte din dulapul lor ocrotitor.

Mișcarea sionistă - incredibila mișcare politică, cea care a făcut posibil să se realizeze inegalabilul miracol al proclamării statului Israel și dezvoltarea lui de 59 de ani - și-a consacrat numele acestui oraș.

De 40 de ani, *Ir Hacodeș* - Orașul Sfânt, a fost reunit după 19 ani de divizare (1948-1967). Punctele care leagă cele două părți, cândva despărțite, au fost construite de aceiași care au construit punctele dintre visul generațiilor și realitatea zilelor noastre.

Pentru poporul evreu există un singur Ierusalim - unit -, pe care-l va păzi de acum încolo spre eternitate, onorând și prețuind pe toți cei ce iubesc Ierusalimul, indiferent de religie sau credință. Poporul evreu va păzi cu grija Ierusalimul, va păzi cu grijă toate lăcașurile de rugă, sinagogi, biserici sau moschei, de unde să se reverse învățătura și înțelegerea, pacea, progresul și bunăstarea asupra întregului pământ.

Bătălia pentru Ierusalim

Urmare din pag. 1

și Givat HaMitva. În plus, a fost adusă și o brigadă de parașutiști, care a primit sarcina să deschidă calea spre Muntele Scopus și Muzeul Rockefeller, pentru a se poziționa înaintea atacului care să ducă la cucerirea Orașului Vechi. Forțele militare au reușit să treacă dincolo de linia de frontieră a orașului și au ocupat Academia de Poliție, Poarta Mandelbaum, cartierul american și Wadi Jos. S-a deschis astfel drumul către Muntele Scopus și a fost eliberat sectorul de nord al Ierusalimului. La 7 iunie, Statul Major a dat ordinul de eliberare a Orașului Vechi. Comandamentul Central a pus în mișcare brigada de parașutiști care cucerise anterior Muntele Măslinilor și Muntele Scopus. Aceste trupe au reușit să ajungă în Orașul Vechi prin „Poarta Leilor“ și au arborat steagul israelian pe Zidul Plângerii - ultima rămășiță a Celui de-al Doilea Templu.

Imaginile care au urmat eliberării Orașului Sfânt au rămas adânc întipărite în memoria populației evreiești. În fața Zidului Plângerii, își amintește Avraham Duvdeveni, soldat în Brigada 55 de Parașutiști, participant direct la eliberarea Ierusalimului, printre primii care au ajuns la Zid. Alături de o masă de lemn, pe care se găsea o mitralieră, s-au adunat membrii formației de parașutiști și și-au pus pe umeri *talit*-ul (șalul de rugăciune) pe care-l aveau cu ei în rucsacurile lor. Erau pur și simplu lipiți de Zid, de parcă ar fi făcut corp comun cu acesta. În urmă cu câteva ore, au dus o bătălie sângeroasă pentru eliberarea Ierusalimului și și-au văzut camarazii murind. Acum, stând în fața Zidului, acoperiți cu talituri, plângeau și se rugau. Militarii pe pregătirea cea mai dură, parașutiștii, care de obicei nu-și manifestau sentimentele, acum au fost cuprinși de spiritul locului, emoționați până în străfundul sufletului. A fost un act a cărui semnificație simbolică nu a mai avut asemănare în istoria popoarelor, scrie el.

La 27 iunie 1967, guvernul israelian a prezentat Knesset-ului trei proiecte de lege. Acestea s-au finalizat cu unificarea efectivă a Ierusalimului și au sancționat aplicarea legilor israeliene pe întreg teritoriul orașului unificat. Granițele orașului au fost modificate, suprafața acestuia triplându-se, de la 38.100 dunami la 110.000 dunami (126 km pătrați). În același timp, s-a adoptat o lege care garanta accesul liber la Locurile Sfinte practicanților tuturor religiilor. În 1980, s-a adoptat Legea fundamentală - Ierusalim, prin care se specifică faptul că Ierusalimul devine capitala statului evreu și sediul tuturor autorităților statului.

La 12 mai 1968, guvernul a decis ca ziua de 28 Yiar (16 mai) să devină Ziua Ierusalimului, simbolizând legătura istorică permanentă a poporului evreu cu Ierusalimul. 30 de ani mai târziu, la 23 mai 1998, Knesset-ul a votat „Legea privind Ziua Ierusalimului“, în care data eliberării orașului devine sărbătoare națională. Teddy Kollek, timp de 28 de ani primarul Ierusalimului, a apreciat că reunificarea orașului este „realizarea practică a obiectivelor mișcării sioniste“. Evreii eliberatori și-au dat seama că, în timpul conducerii iordaniene, Ierusalimul a fost neglijat, orașului lipsindu-i cele mai elementare servicii de bază - rezerve de apă, canalizare, curent electric. După eliberare, în orașul propriu-zis și zonele din jur a început un proces intens de restaurare și dezvoltare. În afara construirii unor edificii care adăpostesc instituțiile guvernamentale, au fost ridicate numeroase alte clădiri minunate - teatre, muzee, săli de concert, au fost amenajate parcuri, terenuri de sport. Au fost construite zece cartiere noi, un sistem extins de drumuri și mijloace de transport. Toate aceste facilități au fost extinse și în cartierele arabe din Ierusalimul de Est. Acest ritm nemaivăzut de dezvoltare a permis o creștere semnificativă a populației Ierusalimului și absorbția unui mare număr de noi imigranți.

Ierusalimul reunificat

Potrivit ultimelor date ale Biroului de Statistică, populația Ierusalimului este de 720.000 de persoane - 66% evrei și 34% arabi. De la reunificarea de după Războiul de Șase Zile, populația a crescut cu 170%.

Începând din 1982, Orașul Vechi al Ierusalimului, cu zonele aparținând celor patru religii și etnii - armeană, creștină, evreiască și musulmană - figurează pe lista World Heritage Sites a UNESCO. Orașul Vechi este înconjurat de cartierele mai moderne. Centrul cultural și civic al Israelului se extinde de la Ierusalimul de Vest către alte zone urbane ale țării în direcția vest, zonele populate de arabi fiind situate în cartierele din nord, est și centru.

Una dintre cele mai sensibile probleme ale conflictului israeliano-palestinian este statutul final al Ierusalimului, în condițiile în care și Autoritatea Palestiniană dorește ca Ierusalimul să devină capitala viitorului stat palestinian. Acest statut, se stipulează în numeroase documente, va fi discutat în etapa finală a negocierilor de pace. Până atunci, Israelul își menține toate drepturile, o suveranitate completă asupra orașului nedivizat.

Dar dacă israelienii au păreri diferite în multe probleme, într-una singură există o unitate de vederi: Ierusalimul trebuie să rămână pentru veșnicie capitala nedivizată a Israelului.

MAGDALENA PORUMBARU

Ziua Ierusalimului în paginile revistei

Răsfoind revista, regăsim tradiționala urare adresată de fostul prim-ministru al Israelului, *Ariel Sharon*, tuturor oaspeților săi, veniți din orice colț al lumii: „Bine ați venit în Ierusalim, orașul evreiesc de peste 3000 de ani, capitala unificată și care va rămâne indivizibilă pe vece!“ Cu atât mai mult, urarea stărnește ecou azi, fiindcă „Ze Haiom“ - „aceasta e ziua“ în care „Ierusalim Șel Zahav“ - „Ierusalimul de aur“ scânteiază mai tare în inimile noastre. Printre primii ostași israelieni care s-au rugat la *Kotel* s-a aflat și Marele Rabin *Menachem Hacohen*, participant, în acel timp, la lupte. Popsim și asupra unui *Dvar Toră* memorabil, rostit de Rabinul *Eliezer Glang* z.l., sau asupra unui citat dintr-un *Psalm* rostit de Rabinul *Yeheskiel Mark*. Despre Ierusalimul din sufletele noastre au vorbit - și gândurile lor sunt reținute de litera tipărită - liderii laici ai F.C.E.R., atunci când „Realitatea Evreiască“ începea să marcheze oficial sărbătoarea: acad. *Nicolae Cajal* z.l. ori av. *Iulian Sorin*. Ne-a fost dat, de atunci, să simțim, prin viu grai, comuniunea de gând și suflet cu ambasadorii Israelului în România. „Și să vadă ochii noștri când te vei întoarce la Sion“. Este o altă frântură de *Psalm*, cu rol de moto pentru meditațiile președintelui F.C.E.R., dr. *Aurel Vainer*, despre Ierusalimul unificat, cronică contemporană a străvechii cetăți.

IULIA DELEANU

„Am cucerit Ierusalimul!“

În dimineața zilei de 8 iunie 1967, mă îndreptam spre redacție când l-am zărit, fugind spre mine, pe colegul meu Paul Schuster (sas din Brașov). A ajuns, m-a îmbrățișat și mi-a strigat, plin de entuziasm și de mândrie: „Am cucerit Ierusalimul!“.

Au trecut de-atunci 40 de ani și n-am uitat aceste clipe. N-am uitat, fiindcă victoriile armatei israeliene au fost salutate de foarte mulți români.

Am reușit, după 1990, să vizitez și eu Ierusalimul. Am privit de sus, de pe colinele înconjurătoare, orașul, și cel vechi și cel nou. Era primăvară, totul înflorit, un cer albastru, un soare blând. În vale, orașul alb, sinagogi, biserici, moschei... părea că o pace veșnică învăluie totul. Mi s-au umezit ochii. Am avut impresia că privesc la cel mai frumos oraș din lume și această imagine mi-a rămas ca o amintire de nezdruccinat, indiferent de orice furtuni trecătoare.

La 40 de ani de la unificare, Ierusalimul de aur stă de veghe, păzește simbolurile celor trei religii... Oricine vine la Ierusalim, va găsi, totdeauna, pace sufletească, alinare, poate chiar un răspuns la ceea ce-l frământă. Și Ierusalimul așa va rămâne - un simbol al păcii și împăcării, dincolo de timp și de spațiu.

EVA GALAMBO

Omagiu

Inspirata sugestie a lui *Tiberiu Roth*, președintele Organizației Sioniste din

România, adresată revistei, cu doar câteva zile în urmă, de a încerca să publicăm o „Ediție specială“ închinată sărbătoririi a 40 de ani de la reunificarea Ierusalimului, a fost primită cu mult entuziasm. Colaboratorii externi ne-au încredințat aproape imediat intervențiile lor, redactorii revistei, întregul colectiv, chiar și cei aflați în deplasări, s-au implicat prompt în realizarea acestei „Ediții“. Și mă gândeam: cu excepția *Luciane Friedmann* și a *Ancăi Meșină*, foarte tinere încă, toți ceilalți realizatori ai revistei - *Eva Galambos*, *Iulia Deleanu*, *Boris Marian Mehr*, *Andrei Banc*, *Elena Marinescu*, *Mihaela Oberschi*, *Geo Șerban*, *Solomon Florian*, *Avram Croitoru*, *Nedeea Burcă* - au și ei astăzi mai mult cu 40 de ani decât au fost în 1967. Să-i mulțumim lui *Tiberiu Roth* pentru inspirata sugestie și sprijinul său colegial, să mulțumim întregii redacții. Să mulțumim tipografiei.

Și să nu fie niciodată uitați cei eroici căzuți în 1967 pentru această reunificare, și cei care vor mai cădea, poate - ferește-i, Doamne! -, întru eternizarea ei.

Redactor-șef, DOREL DORIAN